

De unge – de som har erfaring og som kjenner krigen på kroppen – ønsker tyngre utstyr til Afghanistan. Er det generaler eller politikere som holder igjen?

Mange i Hæren ønsker stridsvogner slik danskene og canadierne har i Afghanistan. Våpen som de norske avdelingene selv kan disponere. Fly er for usikkert. Det tar lang tid før de kommer, hvis de overhodet dukker opp. Bildet viser danske Leopard 2 i Afghanistan.

Kulturkamp i Forsvaret

Ni norske soldater som var på patrulje ble nylig såret i Nord-Afghanistan. De ble tatt i et bakhold og for to av de sårede var det så vidt båten bar.

Det er ikke første gang norske avdelinger har vært i skuddveksling den siste tiden. På få måneder er nemlig situasjonen i Nord-Afghanistan blitt tøffere, noe som naturlig nok har ført til diskusjoner innad i Hæren. Mange yngre soldater ønsker mer robust utstyr slik at de norske styrkene kan slå tilbake. Dette er ikke tiltak som vil føre til at man "vinner krigen", men det vil øke sikkerheten til de norske soldatene. Særlig etter hendelsene i mai har denne debatten fått en ny, kraftig omdreining.

Stridsvogner og bombekastere er utstyr styrkene ønsker seg. Dette er våpen som de norske styrkene selv kan disponere. Da slipper man å vente på fly som ikke kommer, blir det påpekt.

Flystøtte

De norske soldatene som ble angrepet ba nemlig om flystøtte – i en kamp som varte i seks timer. Fly ble beordret på vingene, men det brukte ikke sine våpen, bekrefter både ISAF og Forsvaret.

I følge VG har dette skapt sterke reaksjoner blant troppene i Afghanistan.

– Pilotene brukte ikke våpen fordi denne operasjonen fant sted i et befolket område. Sikkerheten til sivile var en bekymring, sier oberstløytnant Todd Vician, talsmann for den NATO-ledete ISAF Styrken til NTB.

I overensstemmelse med den nye strategien til den amerikanske øverstkommanderende, general McChristal, har man lagt begrensninger på bruken av flystøtte for å spare sivilbefolkningen. Bakgrunnen er at de sivile tapene etter flytoktene gjennom flere år har skapt en alvorlig tillitskrise mellom lokalbefolkningen og de internasjonale styrkene. Dette var årsaken til den manglende luftstøtten til de norske soldaten, blir det framholdt.

Støtte

Flere og bedre utdannede Forward Aircontrollere er tiltak som har vært diskutert og som ville ha styrket sikkerheten til soldatene på bakken. Men hvis det er lagt sterke restriksjoner på flyoperasjonene er dette et tiltak som har begrenset effekt. Hva som egentlig skjedde med den norske enheten, er i skrivende stund uklart.

Flere Norges Forsvar har snakket med mener imidlertid at det er et filter mel-

lom de som kjemper i krigen og folk høyere opp i systemet.

- Kall det maktkamp eller kulturkamp, men det er faktisk vi som har erfaringen og som sitter på kunnskapen. De som sitter over PRT-sjefen i Meymahne har ikke reell krigserfaring, sier kilder til Norges Forsvar.

Det vises også til Danmark og Canada som har langt mer robust utstyr og som for eksempel har stridsvogner i Afghanistan. Danskene skal nå utvide antall CV90 til 12-13 vogner. Norge har seks.

Strategi

Men passer stridsvogner på 60 tonn inn i McChristals strategi om opprørsbekjempelse?

Her må man ikke blande sammen strategisk nivå og stridsteknikk på taktisk nivå, blir det hevdet. Men uansett, et område skal først ryddes for fiendtlige styrker, før man bygger opp samfunnet, også det ifølge McChristal.

Både danske og canadiere lar stridsvognene innta posisjoner på høydedrag. Som tidligere beskrevet i Norges Forsvar (10/2009) dekker stridsvognene det framrykkende infanteriet. Med stor treffsikkerhet vil en stridsvogn kunne skyte inn et vindu på 3 500 meters hold. Be-

Opprørere gjemmer seg blant sivile

nytter man granater med rettet sprengvirkning vil skadene på omgivelsene bli begrenset. Her er stridsvognene overlegne fly og bombekastere hvor detonasjoner gir spredning i et større område, noe som kan skade omgivelsene. Stridsvogner vil dessuten som sagt kunne avgi ild momentant hvis de er i posisjon, et fly må man vente på i flere timer hvis det i det hele tatt kommer. Og tilslutt, stridsvogner er selvsagt helt overlegne CV90.

Men tunge stridsvogner har selvsagt også en "politisk signatur". For å si det enkelt: Det blir vanskeligere å argumentere med pikeskoler hvis man sender nedover 60-tonns stridsvogner.

For det er mange politikere som ikke liker offensive våpen som stridsvogner. Så ligger motstanden på politisk nivå?

Pressetalsmann i Forsvaret, oberstløytnant Bent-Ivan Myhre, sier at hendelsen i Nord-Afghanistan nå skal evalueres. Han avviser at det er politiske grunner til at man ikke har sendt nedover stridsvogner.

- Den militære ledelsen har heller ikke fått henvendelser om å sende nedover stridsvogner, sier Myhre.

Hva er den militære begrunnelsen for ikke å ha stridsvogner i Afghanistan, når både Canada og Danmark har det?

Det er et sammensatt bilde, sier oberstløytnant Myhre og viser til Forsvarsstaben. (Se svar neste side) ■

"Ofte ser man at opprørerne angriper, der kvinner og barn er i nærheten, i tettbygde områder. Dermed blir flystøtte vanskeliggjort/nøytralisert" heter det i Forsvarets offentlige rapport om angrepet der ni norske soldater ble skadet i Nord-Afghanistan. Rapporten ble offentliggjort like før Norges Forsvar gikk i trykken.

Overfallet skjedde da 16 norske kystjegere og to tolker var på en rutinemessig patrulje med fire IVECO panserbiler og fire sekshjuls motorsyklar (ATV).

Den første kontakten ble ikke vurdert som alvorlig, men i løpet av en times tid klarte opprørerne ved hjelp av mobiltelefon å varsle hverandre og forflyttet seg i skjul på motorsyklar. Nordmennene ble stadig beskutt og ildgivningen økte i intensitet etter hvert som opprørernes antall økte.

Den norske enheten trakk seg unna, men da de nærmer seg en landsby blir de tatt under ild fra kloss hold av håndvåpen og RPG-rakettkastere, avstanden 10-50 meter. (ca. 20 RPG-skudd ble avfyrt) Soldatene må trekke pistol og skyter mot fienden på ti meters hold. ATVen blir truffet og forlatt. Personellet samles i panserbilene, men det er brann i flere av IVECOene. Den ene stanser som følge av treff og slepes med et stag. Staget faller av, under sterk beskytning må en person ut av bilen for å feste det igjen.

Den norske enheten befinner seg da i et elveleie der det er tett vegetasjon og høye bratte skrenter på 1,5-2 meter slik at soldatene ikke kan se fienden. Den korte avstanden mellom opprørerne og de norske soldatene gjør luftstøtte ytterligere komplisert. selv om et fly lykkes å avgi ild med sine kanoner.

De to hardt skadete soldatene blir hentet ut etter fire timers kamp av de norske helikoptrene under meget vanskelig forhold. Selv om soldatene sloss for livet, rapporterte og kommuniserte de hele tiden grundig og profesjonelt, heter det i rapporten.

Det er tydelig at det hardner til og Taliban er blitt dyktigere. Også Telemark

bataljon har opplevd trefninger – totalt 30. Dette har skjedd uten at man har mistet en eneste mann. Det er en prestasjon. Men avdelingen mener de ikke får offentlig ros for dette.

Soldatene opplever at det de driver med er noe unorsk, noe aggressivt som ikke går helt hånd i hånd med retorikken om "Norge som en fredsnasjon" og at dette er grunnen til at man ikke vil vedkjenne seg dette offentlig. Typisk nok toner man ned soldatferdighetene som ble vist under overfallet også på Forsvarsnett. Her fokuserer generallt. Brovold på hvor vellykket evakueringen var.

Noen av spørsmålene som er blitt stilt etter kampene er besvart i rapporten og har lettet trykket.

- Spørsmålet er om man i den politisk-militære prosess klarer å holde følge med de raske endringene som foregår på bakken. Hvis ikke det skjer, kan trykket under lokket bli stort, sier en offiser vi snakket med.

Tidligere har det vært uenighet på følgende områder:

- Kritikk fra soldatene førte til hurtiganskaffelse av IVECO panserbiler
- Soldatene understreket at de var i krig. Dette førte til en justering av den politiske retorikken.
- Major Truls Kongssund fikk offentlig refs fordi han ønsket flere soldater og tyngre utstyr. Står vi foran en ny runde med kritikk?

DTO

Klarer den politisk-militære prosess å holde følge med de raske endringene på bakken.

Nei til stridsvogner i Afghanistan

Militær begrunnelse for ikke å ha stridsvogner i Afghanistan

OBLT TORGEIR BYRLØKKEN |
FORSVARSTABEN

Det har så langt ikke vært vurdert som aktuelt å sende stridsvogner til Afghanistan. Dagens CV-90er ble deployert til Afghanistan som del av den første konvensjonelle styrken som ble sendt til Kabul i 2002. Etter at det norske bidraget flyttet tyngdepunktet til Nord-Afghanistan i hhv Masar-E-Sharif og Meymaneh fulgte stormpanservognene med. Det har ved flere anledninger vært vurdert å trekke de hjem, men man har valgt å la de bli

da de utgjør en kapasitet for det norske styrkebidraget i spesielt utsatte situasjoner.

Det norske styrkebidraget i Afghanistan fokuserer på kapasitetsbygging av afghanske sikkerhetsstyrker slik at afghanerne kan ta over sikkerhetsansvaret så snart som mulig. Norge legger COMISAFs prinsipielle tilnærming for integrert partnering til grunn for sitt operasjonsmønster der mentorer og partneringstyrke arbeider parallelt sammen med de afghanske styrkene over tid. Den afghanske hæren er ikke satt opp med verken stridsvogner eller stormpanservogner. Det er derfor problematisk om vi benytter oss av denne type materiell for ofte da dette risikerer å passivisere de afghanske styrkene samt feilinnlære i forhold til den strukturen de faktisk har

og skal benytte seg av etter at vi forlater Afghanistan. I utgangspunktet opererer de norske styrkene alltid sammen med og til støtte for afghanske sikkerhetsstyrker. Norske styrker skal i utgangspunktet ikke drive egne operasjoner da dette ikke er en løsning for afghanerne på sikt.

Hovedutfordringen på kjøretøysiden så langt har vært å anskaffe nok pansrede hjulkjøretøyer, men vi er i ferd med å få på plass tilstrekkelig antall kjøretøyer i løpet av nær fremtid. Det har heller ikke vært presentert et operativt behov for stridsvogner fra det operasjonelle nivået så langt.

Det kan også stilles spørsmål ved om terrenget i større deler av Faryab og Ghowrmach er særlig egnet for stridsvogner med henhold til mobilitet. Afghanske styrker som vi følger vil være dimensjonerende for hvilken mobilitet vi bør ha, og i dagens situasjon vil en stridsvogn ha klare begrensninger. I tillegg er det i mange områder en topografi som gir relativt korte engasjementsavstander, noe som gir begrensninger i forhold til å få utnyttet rekkevidden på en stridsvogn. Dette med mobilitet og utnyttelse av rekkevidde vil det selvsagt være ulike syn på avhengig av i hvilke områder man snakker om, men det er som sagt ikke kommet noen operative behov som tilsier en slik kapasitet.

Det er ingen tvil om at en stridsvogn av typen Leo 2 har utmerkete kvaliteter hva gjelder ildkraft, optikk, beskyttelse og mobilitet i forhold til CV-90, men vurderingen så langt er at CV-90 dekker det eksisterende operative behovet. Hvis man skulle velge å tilføre styrkebidraget Leo 2 er det all grunn til å forvente at kostnadene til å klargjøre, sende ned og drifte stridsvogner ikke vil stå i forhold til det man eventuelt skulle oppnå av økt kapasitet. En erstatning av CV-90 kan det ikke være snakk om fordi da ville man miste evnen til å transportere personellet slik CV-90 kan. ■

CV-90 dekker de operative behovene i Afghanistan.

